

**ПАТРИОТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНТОВ
АГРАРНЫХ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ
Сопивнык Р.В.**

Аннотация. *Нынешние проблемы в украинском обществе, его ментальный, идеологический раскол порождает поляризацию политических отношений, эскалацию военного противостояния, гражданские недоразумения, вызванные во многом недостаточной культурно-просветительской, идеологической, воспитательной работой государства, семьи и общественности. В условиях реформирования образования, чрезмерно увлекшись ее деидеологизацией, особенно в воспитании подрастающего поколения, в Украине нивелирована идейную направленность воспитания, в основе которого должны быть национально-патриотические ценности. Их спектр широк: «патриотизм», «чувство национального достоинства», «историческая память», «самопожертвование во имя Родины». В этой связи важное значение имеет календарь государственных праздников и памятных дат, которые необходимы обществу для воспитания и самовоспитания на основе национально-патриотических ценностей. Именно поэтому в статье для удобства планирования воспитательной работы в высших учебных заведениях на основе национально-патриотических ценностей педагогами НУБиП Украины был разработан календарь государственных праздников и памятных дат. В статье предлагается календарь и раскрыто воспитательную цель национальных праздников и памятных дат в контексте патриотического воспитания будущих специалистов агропромышленной отрасли.*

Ключевые слова: *календарь государственных праздников и памятных дат, патриотизм, национально-патриотическое воспитание.*

**THE CALENDAR OF NATIONAL HOLIDAYS AND MEMORABLE DATES IN THE CONTEXT OF
PATRIOTIC EDUCATION OF THE AGRICULTURAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
STUDENTS
Sopivnyk R.V.**

Abstract. *The current problems in the Ukrainian society, its mental, ideological split that generates polarization of political relations, the escalation of military confrontation, civil uncertainties, caused in many ways by inadequate cultural and educational, ideological, educational work of the state, the family and the public. In the context of the reformation of education, being over-enthusiastic about its deideologization, especially in the upbringing of the younger generation, the ideological orientation of education, based on which national and patriotic values should be based, is eliminated in Ukraine. Their spectrum is wide: "patriotism", "national dignity", "historical memory", "self-sacrifice in the name of the Motherland". In this regard, it is important to have a calendar of national holidays and memorable dates that are necessary for society for education and self-education on the basis of national-patriotic values. That is why in the article in the course of the convenience of planning the educational work in higher educational institutions on the basis of national-patriotic values the teachers of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine developed a calendar of national holidays and memorable dates. In the article the calendar is organized and the educational goal of national holidays and memorable dates in the context of patriotic education of future specialists of the agro-industrial sector is shown.*

Key words: *calendar of state holidays and memorable dates, patriotism, national-patriotic upbringing.*

УДК 371.134:372,4

**РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ
ТЕХНОЛОГІЧНО-ПРОЕКТУВАЛЬНИХ УМІНЬ МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
К.І. СТЕПАНЮК, Бердянський державний педагогічний університет**

© К.І. Степанюк, 2018

Анотація. У статті розглядаються особливості фахової підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта. Акцентується увага на поняттях уміння, проектна діяльність, технологічно-проектувальні вміння та їх інтерпретації у сучасній науковій літературі. Розглядаються особливості формування технологічно-проектувальних умінь магістрів початкової освіти у процесі гурткової роботи, участі у науково-практичних конференціях та впровадження методу портфоліо.

Ключові слова: уміння, технологічно-проектувальні уміння, проектна діяльність, підготовка фахівців.

Актуальність (Introduction). Стрімкість і непередбачуваність економічного й технологічного розвитку сучасного суспільства висуває на перший план проблему прогнозування й проектування різного роду людської діяльності, вимагає від освіти підготовки молодого покоління, адаптованого до життя в умовах суспільства, що постійно змінюється, здатного приймати самостійні рішення та брати відповідальність за їх виконання. Тому освіта ХХІ століття – це освіта для людини, її стрижень – розвивальна, культуротворча домінанта виховання відповідальної особистості.

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Актуальність фахової підготовки магістрів спеціальності 013 Початкова освіта зумовлюється запитом суспільства на формування особистості, яка володіє не тільки системою спеціальних знань та професійних умінь, а й має високий рівень сформованості професійно важливих компетентностей відповідно до європейських стандартів якості освіти. Вивченню особливостей формування різних видів умінь фахівців у закладах вищої освіти присвячено праці Л. Коваль, Г. Ковальчук О. Остряньскої, С. Яшанова та ін.

Пріоритетні напрями розвитку вищої освіти України регламентуються відповідними державними документами. У Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року (2012 р.) зазначається, що головними завданнями реформування вищої освіти є виховання особистості, здатної здійснювати продуктивну професійну діяльність на високому науковому та фаховому рівнях [8].

На вимогу Закону «Про вищу освіту» (2014 р.) сьогодні розробляються освітні програми підготовки молодших бакалаврів, бакалаврів та магістрів початкової освіти. Є необхідність у запровадженні наскрізних навчальних планів нового покоління та розробці на їх основі навчальних програм, що забезпечить умови для оптимізації навчального процесу та формування високого рівня професійної компетентності майбутніх фахівців спеціальності 013 Початкова освіта.

Отже, аналіз нормативно-правових документів переконливо засвідчує об'єктивну необхідність підвищення вимог до професійної компетентності фахівців, зокрема щодо формування в студентів магістратури технологічно-проектувальних умінь та готовності до їх розвитку в учнів.

Мета (Purpose). Метою даної роботи є визначення особливостей реалізації компетентнісного підходу у процесі формування технологічно-проектувальних умінь магістрів початкової освіти.

Методи (Methods). Теоретичні (аналіз філософської, психологічної та педагогічної літератури; моделювання фахової підготовки магістрів початкової освіти).

Результати (Results). Для детального розкриття мети дослідження, розглянемо теоретичні засади формування технологічно-проектувальних умінь магістрів початкової освіти через сутність поняття „уміння”.

У тлумачних словниках сучасної української мови «уміння» визначається як здобута на основі досвіду здатність належно робити що-небудь [1, с. 1210; 6].

В Українському педагогічному енциклопедичному словнику «вміння» визначаються як здатність належно виконувати певні дії, заснована на доцільному використанні людиною набутих знань і навичок; вивчення кожного навчального предмета, виконання вправ і самостійних робіт виробляє в учнів уміння застосовувати знання [3, с. 468].

За В. Крутецьким, уміння є здатністю людини виконувати певну діяльність на основі досвіду в нових умовах, а також можливістю виконання дій відповідно до мети та умов діяльності [9]. Л. Виготським уміння тлумачаться як знання в дії; застосування знань у навчально-пізнавальній діяльності; спосіб та якість діяльності; здатність індивіда до результативної діяльності. Уміння, на думку вченого, характеризуються свідомістю, інтелектуальністю, цілеспрямованістю, плановістю, прогресивністю, практичною дієвістю, поєднанням розумових та практичних дій [2, с. 78]. Зазначені характеристики розкривають природу вмінь, їх взаємозв'язок з навичками та знаннями. Отже, уміння формуються на основі переносу набутих знань, уявлень і навичок та адаптації їх до нових умов. Кількість вмінь залежить від конкретних видів діяльності людини.

У педагогічній літературі поряд із поняттям «уміння» дуже часто вживається поняття «навички». Існує три концепції співвідношення вмінь і навичок. 1. Уміння є незавершеними навичками, етапом їх створення (Є. Кабанова-Меллер, М. Левітов, М. Риков, П. Шимбірев, Л. Шварц та ін.). Відповідно до цієї концепції навички характеризують як стереотипну автоматизовану операцію, необхідну при виконанні елементів предметних дій, де потрібна точність, закріпленість зв'язків, однакових типових дій. Людина, володіючи навичкою, перебуває на більш високому рівні порівняно з тими, хто має відповідне вміння. За цією логікою вмінь, автоматизуючись, стає навичкою. 2. Уміння є вищим утворенням порівняно з навичками (С. Антоненко, Є. Бойко, Г. Костюк, Д. Ніколенко, С. Мілерян, К. Платонов та ін.). Уміння відповідно до означеного підходу, характеризуються здатністю людини здійснювати певну діяльність на основі здобутих знань та навичок. 3. Співвідношення вмінь і навичок розглядається з позицій рівня майстерності при виконанні певного виду діяльності (О. Леонтьєв, Ю. Самарій, Л. Спірін та ін.). Учені розрізняють уміння, які йдуть «слідом за знаннями», та вмінь, що визначають рівні майстерності та виявляються після вироблення навичок.

Ми вважаємо, що прості вмінь за певних обставин перетворюються на навичку, яка відповідно формується на основі вмінь. Разом з тим для вироблення складних вмінь необхідні певні навички чи їх узагальнена система.

Сутність вмінь як дидактичної категорії розглядалася в роботах В. Бондаря, С. Балашової, Н. Волкової, Н. Кузьміної, О. Савченко, Л. Спіріна, А. Усової та ін. Так, відома українська вчена О. Савченко характеризує вмінь як категорію дидактики і вважає, що вони становлять «засвоєний суб'єктом спосіб виконання практичних і теоретичних дій на основі знань і життєвого досвіду, що формується виконанням вправ і передбачає застосування у звичайних та змінних умовах» [10, с. 211]. Отже, уміння виступає способом діяльності, а процес його формування складається з послідовних операцій, що забезпечують самостійне засвоєння й застосування навичок у варіативних умовах.

Зокрема, Л. Коваль технологічно-проектувальні вмінь вважає провідною складовою професійної діяльності, і саме вони, стверджує вчена, визначають рівень сформованості технологічної компетентності студентів [7, с. 181].

Таким чином, уміння магістрів початкової освіти у широкому розумінні розглядають як дії, що дозволяють узагальнити досвід особистості в процесі практичної діяльності, оскільки вони виступають результатом оволодіння способом, яка базується на знаннях та їх використанні в процесі розв'язання складних завдань; готовності до свідомого їх розв'язання; передбачає здатність орієнтуватися в нових умовах, використання елементів творчості в процесі викладацької діяльності.

Отже, у нашому дослідженні ми розглядаємо *технологічно-проектувальні вмінь* магістрів початкової освіти як складову професійної компетентності, що забезпечують прогнозування майбутньої діяльності, послідовності власних дій, пошук оптимальних шляхів здійснення науково-дослідної та педагогічної діяльності.

Важливою умовою реалізації компетентнісного підходу у формуванні технологічно-проектувальних вмінь магістрів початкової освіти може стати організована на технологічних засадах проектна діяльність, що зумовлює подальше розгортання наукових розвідок з проблем використання проектної технології у вищій педагогічній освіті.

В «Енциклопедії освіти» проектна діяльність визначається як конструктивна і продуктивна діяльність особистості, спрямована на розв'язання життєво значущої проблеми,

досягнення кінцевого результату в процесі цілепокладання, планування і здійснення проекту [5, с. 717]. Зазначена діяльність є одним з унікальних способів людської практики, пов'язаного із передбаченням майбутнього, створенням його ідеального образу, здійсненням та оцінкою наслідків реалізації задуму.

З метою формування технологічно-проектувальних умінь доцільно запропонувати студентам-магістрантам оформлення портфоліо (папка з матеріалами, зібраними в процесі роботи над проектом).

Портфоліо виконує такі функції: мотиваційну, оскільки стимулює та орієнтує студентів на досягнення високих навчальних і професійних результатів, розвиток пізнавальних і творчих здібностей; оцінювальну, тому що дозволяє здійснити незалежне оцінювання результатів у будь-якій сфері; рефлексивну, бо – дозволяє самопрезентувати, самооцінити власну діяльність та зробити висновки щодо подальшого самовдосконалення. Вважаємо за доцільне студентам-магістрантам оформлювати власні портфоліо за такою структурою: 1) титульний аркуш – назва навчального закладу, проекту, автори, група, науковий керівник, термін виконання та захисту проекту; 2) зміст – перелік основних частин проекту; 3) вступ (розкривається сутність роботи, обґрунтування актуальності теми, визначається мета і кінцевий результат проекту); 4) основна частина структурується згідно з етапами, діями, методами, проміжними результатами проектної діяльності (опис і аналіз отриманих результатів теоретичних досліджень; практичне вирішення означеної проблеми (наявні шляхи, методи усунення та вирішення проблеми); 5) висновки – відповідність гіпотези результатам проектної діяльності, оцінка методів розв'язання поставлених завдань, рекомендації, власні пропозиції; 6) список використаних джерел (згідно з чинними стандартами); 7) додатки (схеми, таблиці, малюнки, фото, діаграми, графіки тощо); 8) відомості про автора(ів) проекту (проектна група, роль кожного тощо) [4].

Однією із складових компонентів формування технологічно-проектувальних магістрів початкової освіти може стати організація науково-дослідної роботи студентів на засадах проектної діяльності.

Особливе місце у формуванні технологічно-проектувальних умінь магістрів початкової освіти посідають науково-практичні конференції. Залучення до наукового дослідження за допомогою спілкування з науковцями, без яких, як правило, не обходяться такі заходи, дають змогу початківцям-дослідникам самоствердитися, набутти впевненості, осмислити перспективи своєї подальшої творчої діяльності.

На нашу думку, для майбутнього викладача вищої школи необхідним є вміння оформлювати результати власних досліджень. З цією метою студентів слід активно залучати до написання наукових статей, тез, доповідей, методичних рекомендацій для майбутніх учителів початкової школи.

Наукова робота студентів-гуртківців знаходить своє відображення у виступах на вузівських, міжвузівських та міжнародних конференціях, написанні магістерських робіт. Для формування технологічно-проектувальних умінь важливим є проведення Днів науки в університеті. Отже, гурткова робота розкриває великі можливості для формування технологічно-проектувальних умінь майбутніх викладачів педагогіки і методики початкової освіти, оскільки дозволяє долучити студентів до системи фундаментальних понять і методів науки, є єдиною ланкою між навчальною та позааудиторною роботою, сприяє формуванню професійної компетентності та готовності до майбутньої викладацької діяльності.

Висновки і перспективи (Discussion). Особливості реалізації компетентнісного підходу у формуванні технологічного-проектувальних умінь магістрів початкової освіти полягають у створенні спеціального професійно зорієнтованого середовища, що забезпечує оптимальну реалізацію логіки дослідницької діяльності під час проходження педагогічної практики, виконання завдань для самостійної, індивідуальної роботи, участі в діяльності гуртків. Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні ефективних шляхів формування технологічної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти, складовою якої виступають технологічно-проектувальні вміння.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / кер. вид. проекту М. П. Мовчан, В. В. Нісімчук, В. Й. Клічак. К. : Видавництво «Дніпро», 2009. 1332 с.
2. Выготский Л. С. Лекции по психологии. СПб : СОЮЗ, 1997. 144 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. 2-ге вид., доп. і випр. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.
4. Дидактико-методична підготовка майбутніх фахівців початкової освіти: компетентнісний підхід: колект. моногр. / за заг. ред.: проф. Л. В. Коваль, А. М. Крамаренко, доц. К. І. Степанюк. Бердянськ: ФО-П Ткачук О. В., 2015. С.388-400.
5. Енциклопедія освіти / головний ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
6. Загнітко А. П. І. А. Щукіна. Сучасний тлумачний словник української мови. Донецьк : БАО, 2012. 960 с.
7. Коваль Л. Професійна підготовка майбутніх учителів у контексті розвитку сучасної початкової освіти : технологічний підхід : монографія. Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2011. 330 с.
8. Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 року *Стратегічні пріоритети*. 2009. № 3(12). С. 11–30.URL: http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/StPrior_12/3.pdf.
9. Крутецкий В. А. Психология обучения и воспитания школьников. М.: Просвещение, 1976. 302 с.
10. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посіб. для вчит. і метод. початкового навчання. 2-ге вид., доповн., і переробл. К.: Богданова А. М., 2009. 226 с.

References

1. 1. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainsoi movy / ker. vyd. proektu M.P.Movchan, V. V. Nisimchuk, V. Y. Klichak. K. : Vydavnytstvo «Dnipro», 2009. 1332 s.
2. Vyhotskyi L. S. Lektsyy po psykhohohyy. SPb : SOLuZ, 1997. 144 s.
3. Honcharenko S. U. Ukrainskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk. 2-he vyd., dop. i vypr. Rivne : Volynski oberehy, 2011. 552 s.
4. Dydaktyko-metodychna pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv pochatkovoї osvity: kompetentnisnyi pidkhid: kolekt. monohr. / za zah. red.: prof. L. V. Koval, A. M. Kramarenko, dots. K. I. Stepaniuk. Berdiansk: FO-P Tkachuk O. V., 2015. S.388-400.
5. Entsyklopediia osvity / holovnyi red. V.H. Kremen. K.: Yurinkom Inter, 2008. 1040 s.
6. Zahnitko A. P. I. A. Shchukina. Suchasnyi tлумachnyi slovnyk ukrainsoi movy. Donetsk : BAO, 2012. 960 s.
7. Koval L. Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv u konteksti rozvytku suchasnoi pochatkovoї osvity : tekhnolohichnyi pidkhid : monohrafiia. Donetsk : LANDON-KhKhl, 2011. 330 s.
8. Kontseptsiiia humanitarnoho rozvytku Ukrainy na period do 2020 roku Stratehichni priorytety. 2009. № 3(12). S. 11-30.URL: http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/StPrior_12/3.pdf.
9. Krutetskyi V. A. Psykhohohyia obuchenya y vospytanyia shkolnykov. M.: Prosveshchenye, 1976. 302 s.
10. Savchenko O. Ya. Vykhovnyi potentsial pochatkovoї osvity: posib. dlia vchyt. i metod. pochatkovoho navchannia. 2-he vyd., dopovn., i pererobl. K.: Bohdanova A. M., 2009. 226 s.

РЕАЛИЗАЦИЯ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА В ФОРМИРОВАНИИ ТЕХНОЛОГИЧЕСКО-ПРОЕКТИРОВОЧНЫХ УМЕНИЙ МАГИСТРОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Степанюк Е. И.

Аннотация. В статье раскрываются аспекты актуальной проблемы подготовки магистров специальности 013 Начальное обучение. Акцентируется внимание на понятиях умения, проектная деятельность, технологическо-проектировочные умения, а также их интерпретации в научной литературе. Автором рассматриваются особенности формирования технологическо-проектировочных умений магистров начального обучения в процессе кружковой работы, участия в научно-практических конференциях и внедрения метода портфолио.

Ключевые слова: умения, технологическо-проектировочные умения, проектная

THE IMPLEMENTATION OF THE COMPETENCE APPROACH FOR FORMATION OF TECHNOLOGICALLY-DESIGNING SKILLS OF MASTERS OF PRIMARY EDUCATION

Stepaniuk K. I.

Abstract. The article is devoted to the actual problems of professional preparation of masters of specialty 013 Primary education. This is due to the society's request for the formation of a personality who possesses not only the system of special knowledge and professional skills, but also has a high level of the professionally important competences in accordance with European standards of the quality of the education. One of the components of the formation of technologically-designing skills of future teachers of pedagogy and methods of primary education may be the organization of research work of students on the basis of project activities.

Key words: technologically-designing skills, project activity, portfolio, circles and problem groups, scientific student conferences.

УДК 371.13: 377.36: 631.95

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДЛЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В АГРОЕКОЛОГІЧНИХ КОЛЕДЖАХ

А.М. СУК, аспірантка,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: lesikin@ukr.net

Анотація. У статті аналізуються основні тенденції подальшої діяльності вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації після набуття чинності Закону України «Про вищу освіту».

Ключові слова: Закон України «Про вищу освіту», молодший спеціаліст, молодший бакалавр, інноваційні методи, коледж.

Актуальність (Introduction). Близько 35% населення нашої держави проживає у сільській місцевості та зайнято в сільському господарстві. Саме тому якісна професійна підготовка майбутніх фахівців для аграрного сектору набуває великого значення і є однією з важливих умов підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (Analysis of recent researches and publications). Вихідні концептуальні положення щодо професійної підготовки майбутніх фахівців з вищою освітою, зокрема, аграрного профілю містяться в Законах України «Про освіту» (від 05.09.2017), «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» (від 21.03.2017), «Про основні засади державної аграрної політики (проект від 21.03.2018)», Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року (2013), Постанові Кабінету Міністрів України від 11.05.2016 року № 333 «Про підготовку фахівців для роботи в сільській місцевості», наказі Міністерства освіти і науки України № 1103 про «Деякі питання проведення зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти» (від 16 серпня 2017) [2].

За Законом «Про вищу освіту» частина коледжів стане професійно-технічними навчальними закладами. Вузами залишаться тільки ті з них, які отримають ліцензію на підготовку молодшого бакалавра або бакалавра. Але Міністерство освіти так і не окреслило вимог щодо підготовки молодшого бакалавра. Тому парламент відтермінував скасування кваліфікації «молодший спеціаліст» до 2019 року [2].

Метою статті є проаналізувати тенденції реформування агроєкологічних коледжів в контексті нового Закону України «Про вищу освіту», розглянути інноваційні складові діяльності цих закладів як фактор їх подальшого успішного функціонування в національній освітній системі.